

Aan het planten is te rekenen

De afgelopen eeuw is er veel onderzoek gedaan aan bloembollen. Praktische problemen werden opgelost. Nu de sector op een keerpunt staat waar het gaat om de collectieve financiering van onderzoek, is het goed om nog eens na te gaan wat het onderzoek de praktijk heeft gebracht. In deze serie staat die vraag centraal. Dit keer: rekenen aan het planten.

Nettenteelt maakte eind jaren tachtig een vliegende doorstart

Tekst: Arie Dwarswaard
Fotografie: René Faas

Niet alleen de kwaliteit van wat je plant en het tijdstip waarop je plant beïnvloedt de opbrengst, ook hoe je de bloembollen plant is een factor van economisch belang. Door het onderzoek op LBO, LEI en IMAG is aan dat laatste aspect door de jaren heen veel gedaan. Niet alle resultaten werden direct in de praktijk toegepast, maar vaak kwam het er uiteindelijk toch van.

BEDBREEDTE

Een mooi voorbeeld van uitgestelde invoering: telen op bredere bedden. In 1980 schreven Van der Valk en Van der Weijden in Bloembollencultuur een artikel over dit onderwerp. Centrale vraag was of het economisch interessant zou zijn om van vier naar zes regels per bed te gaan, waardoor de bedbreedte toenam van

1,40 meter naar 1,85 meter. Na gerekend te hebben aan diverse aspecten, waaronder de technische, stelden de auteurs vast dat 'alhoewel de 6-regelteelt tot hogere opbrengsten kan leiden, dit voordeel geheel teniet wordt gedaan door de hogere kosten. Alleen bij een oppervlakte boven de 7 à 8 hectare kan een voordeel worden berekend.' Een dergelijke conclusie geeft een goed beeld van de sector 35 jaar geleden. De gemiddelde bedrijfsgrootte was zodanig dat telen op brede bedden economisch niet haalbaar was. Twintig jaar later bleek dit onderzoek wel perspectiefvol. DLV-adviseur Peter Wiersma schreef in 2000 in Bloembollencultuur een artikel over de overstap naar het telen op 1,80 meter en stelde vast dat die manier van telen leidt tot minder bedden, minder werk en meer bollen. Diverse berekeningen toonden aan dat, zeker bij bedrijven met veertig hectare of meer, de investering uit kan. Of, zoals Wiersma schrijft: 'Met name voor de grotere bedrijven

zijn er redenen genoeg om eens dieper op deze materie in te gaan en alle voor- en nadelen op een rij te zetten.' Anno 2014 teelt een groot deel van de ondernemers op 1,80 meter.

FACTOR HANDARBEID

De wat oudere tulpentelers op de klei herinneren zich nog de mechanische beperkingen die de teelt daar lang kende. Het planten kon wel al snel met een machine, maar het rooien was tot ver in de jaren tachtig nog handwerk. Na het uitploegen lag er een hele groep scholieren klaar om te rapen. Het werd steeds lastiger om voor dat werk voldoende scholieren te vinden. Die factor arbeid gaf uiteindelijk de aanzet tot de hernieuwde interesse in de teelt van bloembollen in netten. Hernieuwd, want al in de jaren zestig testte het toenmalige Instituut voor de Tuinbouwtechniek een manier uit om bloembollen in netten te planten. Begin jaren zeventig experimenteerde een teler op de grens van Nederland en Duitsland hier al mee. De tijd bleek er nog niet rijp voor. Eind jaren tachtig gingen praktijk en onderzoek samen aan de slag. Vooral onderzoeker Romke Bijl van het IMAG in Wageningen leverde veel deskundigheid op dit onderwerp. Begin jaren negentig ging de ontwikkeling van de teelt in netten snel, heel snel. Inmiddels is het op de klei de algemeen geaccepteerde manier van planten en rooien.

SCHEIDING

Een vraag die ook al vaker is gesteld, betreft de mogelijkheid om te komen tot een gescheiden teelt van plantgoed en leverbaar. Ook nu speelt deze discussie volop, omdat het wordt gezien als mogelijkheid om onder meer de ziektedruk en de beschikbaarheid van voldoende verse grond te beïnvloeden. In september 1991 schreef onderzoeker Kees de Vroomen van het LEI het rapport Gescheiden teelt van leverbaar en plantgoed in de bloembollenteelt/Een verkennende studie voor het gewas tulp. De keuze voor de tulp was logisch, omdat ook toen al dit het bolgewas met het grootste areaal was. Tegelijkertijd was het ook gelijk het meest ingewikkelde gewas om mee aan de slag te gaan. Immers, elke tulpenteelt levert naast leverbaar ook weer plantgoed op. Aan de hand van een computermodel rekende De Vroomen diverse scenario's door. Er bleken zeker mogelijkheden te zijn voor een teelt waarbij telkens weer met alleen plantgoed werd begonnen om met leverbaar te eindigen. Er was wel een essentiële voorwaarde: er zou een mogelijkheid moeten komen om in het laboratorium dit jonge en gezonde plantgoed op te kweken. Helaas heeft de tijd daar ons nog niet ingehaald.